

**Saamen kielen
ohjausryhmä**

3/2023

Lisätieto

Liite Saamelaiskäräjien kannanotto (liite 1), kolttien kyläkokouksen kannanotto (liite 2), Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston kannanotto (liite 3), saamen kielen ohjausryhmän ehdotus toimenpiteiksi saamenkielisten mielenterveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi (liite 4), Ristenrauna Maggan eriävä mielipide (liite 5).

[204.2023.]

Dno 00/00.00.00/0000
julkinen

Osasto

Laatija

Tuuli Miettunen

Saamen kielen ohjausryhmä 3/2023

Aika 23.5.2023 klo 10

Paikka Zoom-kokous

Puheenjohtaja avaa kokouksen klo 10.12

Osallistujat Pj. Niittyvuopio-Valle Laura (Kesk)

Niittyvuopio Anni-Sofia (Vas)

~~Keskitalo Pigga (Kesk)~~

~~Tapiola Uula (Kesk)~~

Aikio Ara (SDP)

~~Lukkari Sammol (Kok)~~

Mikkola Juha-Pekka (PS)

~~Anna Katariina Feodoroff (Kolttien Kyläkokous)~~

Marko Tervaniemi (Saamelaiskäräjät)

~~Klemetti Näkkäljärvi (Saamelaiskäräjät)~~

Terhi Harju (Saamelaiskäräjät)

~~Petra Magga-Vars (Saamelaiskäräjät)~~

Ristenrauna Magga (Saamelaiskäräjät)

Tuuli Miettunen, vt. kehittämispäällikkö, saamenkieliset ja kulttuurinmukaiset palvelut

Mirja Laiti, palvelupäällikkö, saamenkieliset ja kulttuurinmukaiset palvelut

Sara Keränen, sihteeri, kielityöntekijä

Anna Lumikivi, kielityöntekijä

Mari Mäkitalo

Joanna Saijets

1§ Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

142 § Toimielimen päätöksentekotavat

Toimielin voi käsitellä asian varsinaisessa kokouksessaan, jossa kokouksen osallistujat ovat läsnä kokouspaikalla. Varsinaisessa kokouksessa voidaan käyttää sähköistä asiahallinta- tai äänestysjärjestelmää. Vaihtoehtoisesti kokous voidaan pitää sähköisessä toimintaympäristössä, johon osallistutaan sähköisen yhteyden avulla (sähköinen kokous). Toimielin voi myös tehdä päätöksiä suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä ennen kokousta

(sähköinen päätöksentekomenettely). Aluehallitus tai sen nimeämä viranhaltija vastaa, että sähköisiin kokouksiin ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn tarvittavat tekniset laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat ajantasaisia ja tietoturvallisia lakien edellyttämällä tavalla.

143 § Sähköinen kokous

Toimielin voi pitää kokouksen sähköisesti. Suljettuun sähköiseen kokoukseen voi osallistua vain sellaisesta tilasta, jossa salassa pidettävät tiedot ja kokouksessa käydyt keskustelut eivät ole ulkopuolisen kuultavissa eivätkä nähtävissä.

145 § Kokousaika ja -paikka

Toimielin päättää kokoustensa ajan ja paikan. Kokous pidetään myös, mikäli puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimielimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen kokouksen pitämisestä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällöin puheenjohtaja määrää kokousajan. Puheenjohtaja voi perustellusta syystä peruuttaa kokouksen.

146 § Kokouskutsu

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsussa on mainittava, mitä toimielimen päätöksentekotapaa noudatetaan kunkin asian kohdalla. Jos asia käsitellään sähköisessä päätöksentekomenettelyssä, tulee kutsussa ilmaista, mihin mennessä asia on käsiteltävä sähköisesti. Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset toimielimen päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä. Erityisestä syystä esityslista tai yksittäisen asian selostus ja päätösehdotus voidaan lähettää myöhemmin. Esityslistan liitteitä ja oheismateriaalia lähetetään esityslistan mukana harkinnan mukaan arvioiden toimielimen jäsenten tiedonsaantitarpeita. Jos esityslistalla, liitteissä tai oheismateriaalissa on salassa pidettäviä tietoja, asiakirjaan tehdään merkintä salassapidosta.

Kokouskutsu lähetetään jäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus, toimielimen päättämällä tavalla. Saamen kielen lautakunnan kokouskutsut ja esityslistat lähetetään suomeksi ja saamen kielillä.

147 § Sähköinen kokouskutsu

Kokouskutsu, esityslista, liitteet ja oheismateriaali voidaan lähettää sähköisesti. Tällöin aluehallitus tai sen nimeämä viranhaltija vastaa siitä, että tähän tarvittavat tekniset laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat käytettävissä.

Laki hyvinvointialueesta 108 § 2-3 mom: Muu toimitin kuin aluevaltuusto on päätösvaltainen, kun yli puolet jäsenistä on läsnä. Läsnä oleviksi katsotaan myös ne toimitin jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen sähköisesti.

Eesitys

Puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden.

Päätös

Puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden klo 10.12.

2§ Pöytäkirjantarkastajan valinta

Lapin hyvinvointialueen hallintosäännön 166 § mukaan pöytäkirjan pitämisestä ja sisällöstä vastaa toimitin puheenjohtaja. Jos puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä ovat eri mieltä kokouksen kulusta, pöytäkirja laaditaan puheenjohtajan näkemyksen mukaan. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja tarkastetaan toimitin päättämällä tavalla. Pöytäkirja voidaan allekirjoittaa ja tarkastaa sähköisesti.

Saamen kielen ohjausryhmälle valitaan yksi pöytäkirjantarkastaja.

Eesitys

Saamen kielen ohjausryhmä valitsee pöytäkirjantarkastajan.

Päätös

Saamen kielen ohjausryhmä valitsee pöytäkirjantarkastajaksi Marko Tervaniemi.

Kokouksessa keskusteltiin saamen kielten tulkkauksesta ja sen saatavuudesta. Ohjausryhmän jäseniltä nousi esiin huoli tulkkauksen saatavuudesta kaikille saamenkielille.

3§ Työjärjestyksen hyväksyminen

1§ Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

2§ Pöytäkirjantarkastajan valinta

3§ Työjärjestyksen hyväksyminen

4§ Saamen kielen ohjausryhmän ehdotus toimenpiteiksi saamenkielisten mielenterveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi

5§ Lähetekeskustelu saamen kielen ohjausryhmän saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palvelujen toteutumista koskevan kertomuksen valmistelun tueksi

6§ Muut asiat

7§ Kokouksen päättäminen

Esitys:

Saamen kielen ohjausryhmä hyväksyy esityslistan mukaisen työjärjestyksen.

Päätös

Saamen kielen ohjausryhmä hyväksyy esityslistan mukaisen työjärjestyksen.

4§ Saamen kielen ohjausryhmän ehdotus toimenpiteiksi saamenkielisten mielenterveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi

Tausta

Vt. kehittämispäällikkö, saamenkieliset ja kulttuurinmukaiset palvelut, Tuuli Miettunen

Lapin hyvinvointialueen hallintosäännön 37§:n ja lain hyvinvointialueesta 33§:n mukaan saamen kielen lautakunnan tehtävänä on:

1) selvittää, arvioida ja lausua siitä, miten aluevaltuuston päätökset vaikuttavat kielellisten

oikeuksien käytännön toteuttamiseen;

2) selvittää, arvioida ja määritellä saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palvelujen tarvetta

sekä seurata näiden palvelujen saatavuutta ja laatua;

3) selvitysten arvioinnin ja seurannan perusteella tehdä aluehallitukselle

ehdotuksia toimenpiteiksi saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palvelujen ja

palveluketjujen kehittämiseksi sekä henkilöstön kielitaitovaatimuksiksi ja kielitaidon

kehittämiseksi; 4) antaa vuosittain aluehallitukselle kertomus saamenkielisten ja

kulttuurinmukaisten palvelujen toteutumisesta.

Lapin hyvinvointialueen saamen kielen ohjausryhmä on kuullut seminaarissaan 15.5.2023 saamelaisten psykososiaalisen tuen yksikkö Uvjan hankejohtaja Heidi Eriksonia Uvjan toiminnasta ja tulevaisuudesta. Uvja tarjoaa saamelaiskulttuurin mukaisia ja saamenkielisiä mielenterveyspalveluita matalla kynnyksellä sekä neuvoa, tukea ja kriisityötä asiakkaan omalla äidinkielellä (pohjoissaame, inarinsaame, koltansaame, suomi). Palvelu on maksutonta ja sitä tarjotaan valtakunnallisesti. Yksikkö on perustettu tukemaan saamelaisten ja Suomen valtion välistä totuus- ja sovintokomissiotyötä, mutta Uvjaan voi olla yhteydessä riippumatta siitä, osallistuuko totuus- ja sovintokomission kuulemisiin. Uvjan toiminta on alkanut vuonna 2022 Lapin sairaanhoitopiirin psykiatrian tulosalueella. Vuoden 2023 alussa Uvja siirtyi Lapin hyvinvointialueelle osaksi mielenterveys- ja päihdepalveluita. Uvjan henkilöstöresurssi on 4,5 htv. Uvja toimii hyvinvointialueella hankemuotoisena. Uvjaa rahoittaa valtionneuvoston kanslia ja sen toiminta-aika on sidottu saamelaisten ja Suomen valtion välisen totuus- ja sovintokomission työskentelyyn. Komission toiminta-aika päättyy tämänhetkisen tiedon mukaan vuoden 2023 loppuun, jolloin myös Uvjan hankerahoitus päättyy. Hankejohtaja Heidi Eriksonin lisäksi saamen kielen ohjausryhmä kuuli seminaarissaan 15.5.2023 saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palveluiden palvelupäällikkö Mirja Laitia ja tulevaisuuden sotekeskus-hankkeen asiantuntija Niila Rahkoa Uvjan ulkopuolelle jäävien saamenkielisten mielenterveyspalveluiden tilanteesta Lapin hyvinvointialueella.

Saamelaiskäräjät (liite 1), kolttien kyläkokous (liite 2) ja Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto (liite 3) ovat toimittaneet Lapin hyvinvointialueelle kannanottonsa Uvjan toiminnan turvaamisen puolesta hankerahoituksen päättyminen jälkeen.

Kuulemiensa asiantuntijoiden ja Saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen esittämien huomioiden pohjalta Lapin hyvinvointialueen saamen kielen ohjausryhmä ehdottaa aluehallitukselle toimenpiteitä saamenkielisten mielenterveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi (liite 4).

Esitys

Saamen kielen ohjausryhmä ehdottaa aluehallitukselle (liite 4) mukaisia toimenpiteitä saamenkielisten mielenterveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi.

Käsittely

Ristenrauna Magga esittää, että esityksen otsikko muutetaan muotoon ”saamen kielen ohjausryhmän ehdotus toimenpiteiksi saamelaisen psykososiaalisen tuen palveluiden turvaamiseksi” ja tekstiin muutettaisiin ”saamelaisen psykososiaalisen tuen yksikkö Uvjan toiminnan jatkon turvaamisen omana toimintana ja siten turvaamaan toiminnan saamelaisena toimintana”. Maggan esitys ei saa kannatusta, joten siitä ei äänestetä. Magga ilmoittaa jättävänsä eriävän mielipiteen (liite 5).

Terhi Harju esittää, että esitystekstistä korjataan kaksi oikeinkirjoitusseikkaa: Kolttien kyläkokouksen kirjoitusasu korjataan alkavaksi isolla alkukirjaimella ja alkukappaleeseen ”saamelaisen psykososiaalisen tuen yksikkö Uvjan” muutetaan oikeaan muotoon ”saamelaisen psykososiaalisen tuen yksikkö Uvjan”. Laura Niittyvuopio-Valle kannattaa Harjun esitystä. Esityksestä äänestetään. Esitys hyväksytään yksimielisesti.

Terhi Harju esittää, että Uvjan toiminnan kuvaukseen lisätään lause ”lisäksi Uvja tarjoaa saamelaiskulttuuriin liittyvää tukea ja tietoa muille hyvinvointialueen palveluille, esimerkiksi sosiaalipalveluille”. Laura Niittyvuopio-Valle kannattaa Harjun esitystä. Esityksestä äänestetään. Esitys hyväksytään yksimielisesti.

Päätös

Saamen kielen ohjausryhmä päivittää ehdotuksensa (liite 4) toimenpiteiksi saamenkielisten mielenterveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Saamen kielen ohjausryhmä ehdottaa aluehallitukselle (liite 4) mukaisia toimenpiteitä saamenkielisten mielenterveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Ristenrauna Magga jättää asiasta eriävän mielipiteen (liite 5).

5§ Lähetekeskustelu saamen kielen ohjausryhmän saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palvelujen toteutumista koskevan kertomuksen valmistelun tueksi

Pidetään tauko kellon ollessa 11.33. Kokous jatkuu klo 11.43.

Tausta

Vt. kehittämispäällikkö, saamenkieliset ja kulttuurinmukaiset palvelut, Tuuli Miettunen

Lain hyvinvointialueesta (611/2021) 33§:n mukaan saamen kielen lautakunnan tehtävänä on

- 1) selvittää, arvioida ja lausua siitä, miten aluevaltuuston päätökset vaikuttavat kielellisten oikeuksien käytännön toteutumiseen;
- 2) selvittää, arvioida ja määritellä hyvinvointialueen vähemmistökielellä tarjottavien palvelujen tarvetta sekä seurata näiden palvelujen saatavuutta ja laatua;
- 3) selvitysten, arvioinnin ja seurannan perusteella tehdä aluehallitukselle ehdotuksia toimenpiteiksi kielivähemmistön palvelujen ja palveluketjujen kehittämiseksi sekä henkilöstön kielitaitovaatimuksiksi ja kielitaidon kehittämiseksi;
- 4) kaksikielisellä hyvinvointialueella, jonka vähemmistökieli on ruotsi, tehdä ehdotuksia kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyötä ja työnjakoa koskevan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 39 §:ssä tarkoitetun sopimuksen sisällöksi, antaa sopimuksesta lausunto aluevaltuustolle sekä seurata sopimuksen toteutumista.

Lautakunnalla voi olla myös muita hallintosäännössä määrättyjä tehtäviä. Lautakunnan on annettava vuosittain aluehallitukselle kertomus kielivähemmistön palvelujen toteutumisesta. Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin lautakunnan antama kertomus antaa aihetta.

Lisäksi lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 29§:n mukaan hyvinvointialueen on seurattava alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä väestöryhmittäin, järjestämänsä sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta, saatavuutta, laatua, vaikuttavuutta ja yhdenvertaisuutta, asiakkaiden palvelujen yhteensovittamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia ja tuottavuutta. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojohtamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen ja päätöksenteon tukena.

Lapin hyvinvointialueen strategiassa 2023-2025 saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palveluiden seurantaan on määriteltä seuraavat mittarit:

saamenkielisten palvelujen asiakaspalautteen keräämisen ja käsittelyn toimintamallit on kuvattu (kyllä/ei), saamelaiskulttuurilähtöisten menetelmien määrä (lkm), saamenkielisten palvelujen asiakasmäärä (lkm), saamenkielillä työskentelevien työntekijöiden määrä (lkm), yhteistyörakenne Saamelaiskäräjien kanssa on luotu ja kuvattu (kyllä/ei), saamenkielisten käännösten määrä (lkm, oma/osto, kielittäin).

Lapin hyvinvointialueen saamen kielen ohjausryhmä antaa aluehallitukselle ensimmäisen vuosittaisen kertomuksensa kielivähemmistön palveluiden toteutumisesta loppuvuodesta 2023. Saamen kielen ohjausryhmä käy lähetekeskustelun kertomuksen valmistelusta. Lähetekeskustelussa saamen kielen ohjausryhmä ohjeistaa saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palveluiden kehittämisen vastuuyksikköä, mitä tietoja se haluaa ensimmäisen vuosittaisen kertomuksen sisältävän.

Esitys

Saamen kielen ohjausryhmä käy lähetekeskustelun.

Käsittely

Asiantuntijat Mari Mäkitalo ja Joanna Saijets vetävät lähetekeskustelun saamen kielen ohjausryhmälle. Lähetekeskustelussa nousee esiin erityisesti olemassa olevan tutkimustiedon ja haastatteluiden hyödyntäminen, piilevien palvelutarpeiden esiin tuomisen tärkeys ja tarve jatkaa keskustelua laajemmin yhdessä Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen kanssa. Mäkitalo ja Saijets kirjaavat keskustelun sisällön.

Päätös

Saamen kielen ohjausryhmä käy lähetekeskustelun ja merkitsee asiat tiedoksi.

6§ Muut asiat

7§ Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päättää kokouksen klo 13.07.

Esitys

Puheenjohtaja päättää kokouksen.

Liitteet Saamelaiskäräjien kannanotto (liite 1), kolttien kyläkokouksen kannanotto (liite 2), Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston kannanotto (liite 3), saamen kielen ohjausryhmän ehdotus toimenpiteiksi saamenkielisten mielenterveyspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi (liite 4)., Ristenrauna Maggan eriävä mielipide (liite 5).

Jakelu

Tiedoksi